

відповідальності і спрямований допомагати, надихати, мотивувати, навіювати, стимулювати, що робить його більш привабливим в інформальній освіті дорослих.

Вищевикладене дає підстави для подальшого дослідження особливостей та можливостей інформального навчання дорослих поряд із формальною та неформальною освітою, з метою подальшої реалізації та забезпечення якісного формування компетентностей та якостей особистості в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Губанова Т. О. Інформальна освіта як різновид освіти за законодавством України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 5. С.56-59.
2. Жукевич І.П. Інформальна освіта як фактор трансформації. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 79(1). С. 106-123.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38-39. Ст. 8.
4. Романова С.М. Коучінг як нова технологія в професійній освіті. *Вісник Нац. авіац. ун-ту. Серія : Педагогіка. Психологія*. 2010. Вип. 3. С.83-86.
5. Яблоков С. Інтеграція формального, неформального та інформального навчання в навчанні англійської мови. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 1 (75). С.106-123.

РОЗВИТОК УВАГИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Володимир ПІДДЯЧИЙ

доктор філософії, старший науковий співробітник відділу андрагогіки
 Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН
 України
 м. Київ, Україна

Стаття присвячена розвитку уваги науково-педагогічних працівників.

Проаналізовано визначення, види, типи, властивості, особливості та функції уваги. Виокремлено способи її розвитку. Зазначено, що розвиток уваги вимагає постійного тренування і сприятиме: 1) підвищенню зосередженості та ефективності навчання впродовж життя; 2) успішному засвоєнню нових знань; 3) своєчасному виявленню та реагуванню на потреби здобувачів освіти; 4) встановленню та підтриманню позитивної атмосфери спілкування; 5) підтримці мотивації навчання; 6) продуктивності роботи.

Ключові слова: *навчання; науково-педагогічний працівник; розвиток; увага.*

The article is devoted to the development of attention of scientific and pedagogical staff. The definition, kinds, types, properties, features and functions of attention are analyzed. The ways of its development are highlighted. It is noted that the development of attention requires constant training. It will contribute to: 1) increasing the concentration and effectiveness of lifelong learning; 2) successful assimilation of new knowledge; 3) identifying and responding to the needs of students; 4) establishing and maintaining a positive atmosphere of communication; 5) maintaining learning motivation; 6) work productivity.

Key words: *study; scientific and pedagogical staff; development; attention.*

Увага є ключовим фактором успішного засвоєння навчального матеріалу, зокрема при вивченні іноземної мови [1, с. 65–69]. Науково-педагогічні працівники, які можуть зосередитися та утримувати свою увагу, краще засвоюють інформацію та ефективніше передають її об'єктам і суб'єктам взаємодії. Увага допомагає виявляти та реагувати на потреби, а також встановлювати та підтримувати позитивну атмосферу спілкування. Вона впливає на продуктивність роботи, ефективність навчання, поведінку, соціально-професійний розвиток особистості [5, с. 98–108], її мисленнєві, почуттєві та вольові процеси [4, с. 120–131]. У зв'язку з цим науково-педагогічні працівники мають працювати над розвитком своєї уваги, використовуючи різні методи та підходи.

Увага є психічним процесом, який допомагає зосереджуватися на важливому. Вона може мати різні види, типи та властивості, які визначають її особливості та функції. За видами увага поділяється на мимовільну (передбачає зосередження на чомусь без свідомого наміру та вольового зусилля, наприклад, коли науково-педагогічний працівник чує гучний звук або бачить яскравий колір) та довільну (свідоме зосередження на чомусь, що має особистісне значення, наприклад, коли науково-педагогічний працівник читає книгу або розв'язує професійну задачу).

За типами увага може бути сенсорною, інтелектуальною та моторною. Сенсорна – передбачає сприйняття за допомогою органів чуття (наприклад, коли науково-педагогічний працівник під час відпочинку слухає музику або дивиться на картину). Інтелектуальна – концентрація на тому, що може бути предметом осмислення або запам'ятовування (наприклад, коли науково-педагогічний працівник аналізує інформацію або навчається новому). Моторна – передбачає зосередження на тому, що науково-педагогічний працівник робить за допомогою своїх рухів (наприклад, коли здійснює приготування їжі, пише, працює за комп'ютером тощо).

За властивостями увага має такі характеристики: стійкість (спроможність тривалий час концентруватися на одному об'єкті або діяльності без відволікання), зосередженість (фокусування на певному об'єкті), здатність до переключення (передбачає швидке переключення з одного об'єкта або виду діяльності на інший), розподіл (здатність одночасно концентруватися на декількох об'єктах або видах діяльності) та обсяг (кількість інформації, яку можна одночасно зберігати в сфері підвищеної уваги).

Розвиток уваги покращує здатність зосереджуватися і виконувати завдання більш ефективно. Це допомагає краще управляти власними наявними ресурсами і часом. Зазначимо, що розвитку уваги сприятиме дотримання таких рекомендацій:

- 1) регулярне здійснення медитації;

- 2) складання розкладу робочого часу та списку завдань, встановлення чітких цілей для кожного з них;
- 3) використання методу Pomodoro або інших технік розподілу часу, які передбачають інтервали роботи і короткі перерви;
- 4) мінімізування відволікаючих факторів (вимкнення сповіщень на телефоні, веб-сайтах або програмах, які можуть відволікати під час роботи);
- 5) гра в ігри, які вимагають уваги та концентрації (шахи, шашки, sudoku, пазли, дженга, кубік рубік тощо);
- 6) виконання спеціальних вправ, таких як пошук різних об'єктів на карті або слідування за рухливими предметами тощо;
- 7) розгляд деталей навколишнього світу, спостереження за рухами і діями інших людей з метою поліпшення сприйняття та уваги до деталей;
- 8) регулярні фізичні вправи сприятимуть покращенню кровообігу мозку та допоможуть підтримувати оптимальний рівень уваги, адаптуватися і долати стреси різного рівня складності [2, с. 84–96];
- 9) опанування нових знань, умінь і навичок, що спонукатиме мозок працювати та підтримувати активність уваги.

Розвиток уваги – це процес, який вимагає тренування і постійного навчання. Регулярне практикування цих методів, допомагає покращити здатність зосереджуватися та працювати ефективно. Розвиток уваги науково-педагогічних працівників сприяє: 1) підвищенню концентрованості та ефективності їхнього навчання впродовж життя; 2) успішному засвоєнню нових знань, розвитку гнучких навичок [3, с. 77–83]; 3) виявленню та реагуванню на потреби здобувачів освіти; 4) встановленню та підтриманню позитивної атмосфери спілкування; 5) підтримці мотивації навчання; 6) продуктивності роботи.

Список використаних джерел

1. Піддячий В. М. Методика саморозвитку англомовної компетентності майбутнього педагога в контексті європейських орієнтирів. *Молодь і ринок*.

2016. 10 (141). С. 65–69. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/706073/> (дата звернення: 01.03.2024).

2. Піддячий В. Адаптація педагогів до зміни умов професійної діяльності та копінг-стратегії. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. 21(1). С. 84–96. [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.84-96](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.84-96). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732927/> (дата звернення: 02.03.2024).

3. Піддячий В. М. Розвиток гнучких навичок фахівців в умовах динамічних змін сучасного ринку праці. *Молодь і ринок*. 2022. № 7–8 (205-206). <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.266017>. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733000/> (дата звернення: 27.02.2024).

4. Піддячий В. М. Психолого-педагогічні засади професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти: мислення, почуття та воля. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2023. Вип. 2 (23). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739197/> (дата звернення: 01.03.2024).

5. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток старшокласників: праця як основа життєдіяльності та поступу. *Технології інтеграції змісту освіти: зб. наук. праць всеукраїнського круглого столу*. 2018. С. 98–108. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/711857/> (дата звернення: 01.03.2024).

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА – ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Ігор Радомський

кандидат педагогічних наук, доцент

Інститут педагогічної освіти

і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Київ, Україна

Розглянуто модель системи військової освіти в Україні та її важливий складник – неформальну освіту, яка, в свою чергу, поділяється на дві підсистеми: професійна військова освіта й підвищення кваліфікації.